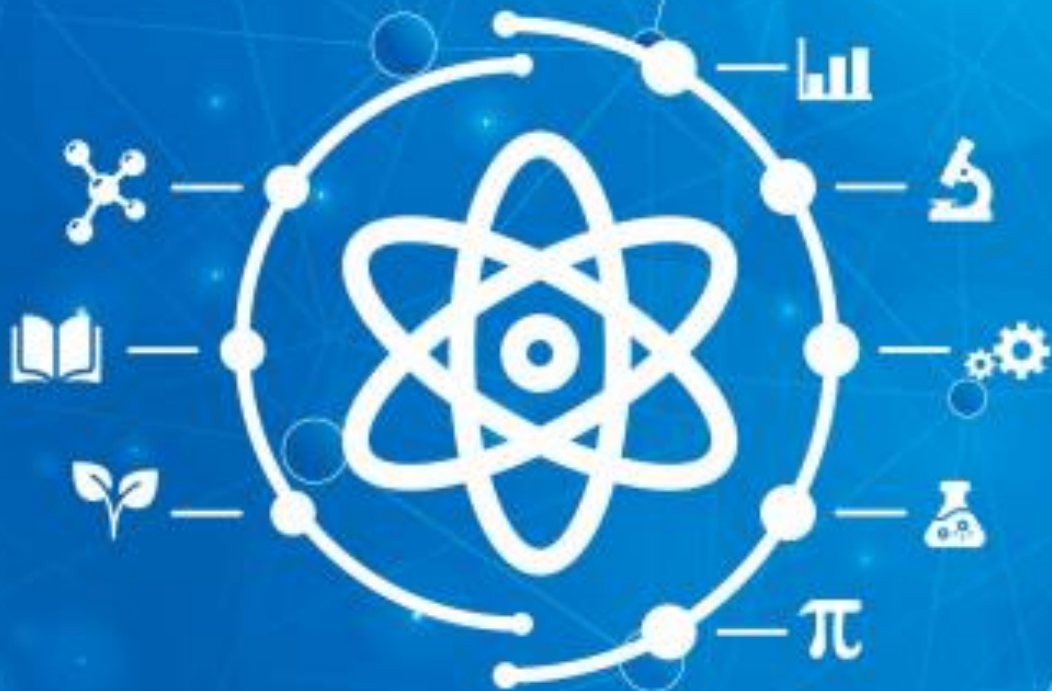

 iScience® Poland

POLISH SCIENCE JOURNAL
INTERNATIONAL SCIENCE JOURNAL

Issue 2(35)
Part 3

Warsaw • 2021

Sharipov Allabergan Kamilovich
Urganch davlat universiteti dotsenti,
Raximov Umar Ikrombayevich
UrDU Jismoniy madaniyat fakulteti magistri
(Urganch, O'zbekiston)

YOSH FUTBOLCHILARNING TEXIK VA TAKTIK TAYYORGARLIGINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Annotatsiya. Ushbu maqolada yosh futbolchilarning texnik va taktik tayyorgarligining samaradorligini oshirishni testlar yordamida aniqlandi.

Kalit so'zlar: texnik tayyorgarlik, taktik tayyorgarlik, jismoniy tayyorgarlik, Umumiy va maxsus tayyorgarlik, nuxta tayyorgarlik.

Аннотация. В этой статье определялся с методами повышение эффективности подготовки техники и тактического юних футболистов.

Ключевые слова: технической подготовка, тактической подготовка, Физической подготовка,

Futbol o'yinida yuqori malakali futbolchilarni tarbiyalash har doim ham dotzarb muammo hisoblangan. Yuqori malakali futbolchilarni jismonan etuk, texnik-taktik tomonlama tayyorlash voyaga etkazish, yoshlikdan futbol sport maktablarida, internatlarda o'quv mashg'ulotlarini to'g'ri yo'naltirish bilan bog'liqdir.

Bizning mutaxassis va murabbiylar O'zbekiston futbolida yuqori malakali deb hisoblangan ko'pgina o'yinchilarda texnik-taktik harakatlarni ancha past darajada ekanligini takidlashmoqda. Bunga milliy terma jamoamiz safida o'ynovchi futbolchilarning xalqaro uchrashuvlarida texnik-taktik harakatlardagi kamchiliklarning ko'rinib qolishi yaqqol misol bo'la oladi.

O'zbek futbolchilarining keyingi rivojlanish bosqichi to'g'ridan to'g'ri yosh bolalar va o'smirlar futbolni rivojlantirish bilan bog'liq. Qanchalik bolalar va o'smirlarni tayyorlash, o'rgatish jarayoni samarali yo'lga qo'yilsa keyingi futbolimiz rivojlanish bosqichi shunchalik samaraliroq kechadi.

Zamonaviy futbol har bir futbolchidan, to'p bilan to'g'ri muomalada bo'lishni to'pni o'z jamoadashlariga aniq uzatishni, darvozaga to'g'ri zarba yo'naltirishni xujumda, himoyada va butun o'yin davomida aniqlik bilan harakat qilishlarini talab etmoqda, chunki noaniq bir harakat jamoaning uyushirilgan xujumlarini samarasiz tugallanishiga olib keladi.

Yuqori malakali jamoalarda o'yinchilarning texnik va taktik tayyorgarligidagi nuqsanlarini tuzatish ancha qiyin. Shuning uchun bolalar va o'smirlarning mashg'ulotlari qanchalik samarali bo'lsa, yuksak natijalar uchun kurashlar ham shunchalik ko'p muvaffaqiyatlarga olib keladi.

Tadqiqot ishining maqsadi. 10-12 Yoshli futbolchilarning texnik-taktik harakatlarni tarbiyalash asosida o'yin natijalarni oshirish.

Tadqiqotni tashkil etish. Tadqiqot Xorazm viloyati Bog'at tumanidagi Bolalar va O'smirlar sport maktabida olib borildi.

Tadqiqot ishining ilmiy faraz. Yosh futbolchilarni mashg'ulotlarda texnik-taktik harakatlarni astoydli o'rganishlarini takomillashtirishlari ularni malakali futbolchi bo'lib etishishda asos bo'ladi.

Futbolchilarni o'yin davomida maydonning har bir chizig'ida texnik harakatlarni bexato bajarishlari jamoani g'alabaga yaqinlashtiradi.

Tadqiqot ishining ilmiy yangiligi. Yosh futbolchilarni mashg'ulotlarda texnik-taktik harakatlarni tarbiyalab rivojlantirishda berilayotgan mashqlarni sekinnlik bilan, to'g'ri bajarishiga e'tibor ko'p.

Bugungi kunda texnik-taktik harakatlarni tezkor bajarishiga ahamiyat berish, o'yin vaziyatlariga xos mashqlardan foydalanish muhimdir.

Tadqiqot ishining amaliy ahamiyati. Texnik-taktik harakatlarga doir mashqlarni ko'rsatilishi tavsiya etilishi murabbiylarning mashg'ulotlarini samarali o'tishini ta'minlaydi. Yosh futbolchilarni musobaqa faoliyatida bajargan texnik harakatlarni pedagog kuzatish orqali tekshirish tahlil qilish mumkin.

Futbodagi yangi va samarali usullarning paydo bo'lishi futbolchilarning harakatlari yuksak darajada bo'lishini talab etmoqda. Har bir futbolchi bir o'yin davomida jamoasining g'alaba qozonishi uchun ko'pgina harakatlar bajarishadi. Mutaxassislar futbol o'ynash uchun kamida uchta muhim qobiliyatga ega bo'lishlikni ta'kidlashadi.

Ya'ni bu, jismonan rivojlangan, o'yin texnikasini egallagan va maydonda o'zini yaxshi tuta oladigan bo'lishlari kerak. Ko'pgina futbol mutaxassislari

Testlar majmuasi,	Baholar		Baholar	
	5.	4.	3.	Nazorat guruhi=18 Yoshi 10-12
1.To'p bilan 10x3 metrga yugurish	3	5	8	19 %
2.Ikkala oyoqda to'pni jangil o'ynash	4	6	6	25 %
3.Maydonda to'g'ri harakatlanish	3	6	7	19%
4.Raqibni aldatib o'tish	5	3	8	31 %
5.10 ta Fishka orasidan top bilan o'tish	3	4	9	19%

R.A. Akramov, M.A. Godik, Yu.N. Lopachev, G.M. Sergeev, L.A. Koshbaxilev, A.I. Talipjanovlar o'z ishlarida futbolchining o'yindagi to'p bilan, to'psiz va o'yindagi

boshqa xolat harakatlarni tekshirishgan, ilmiy tadqiqot ishlari olib borishgan.

Yosh futbolchilarni texnik va taktik tayyorgarligining samaradorligi quyidagi testlar orqali aniqlandi.Tatqiqotdan oldin. Tatqiqot guruhi va Nazorat guruhlaridan test natijalari tatqiqotdan oldin olingan holati bo'yicha quyidagicha baholandi va ularning foiz ko'rsatkichlari ham aniqlandi.

Tatqiqot guruh.Top bilan 10x3 m yugurganda 16 ta ishtirokchidan 3 ta ishtirokchi a'lo baho 5 ta ishtirokchi yaxshi 8 tasi qoniqarli bajarishdi 19 % ko'rsatkich qilishdi.Ikkala oyoqda jangilor qilishda 4 tasi a'lo 6 tasi yaxshi 6 tasi qoniqarli 25 % ko'rsatishdi.Maydonda to'g'ri harakat qilishda 3 tasi a'lo 6 tasi yaxshi 7 tasi qoniqarli 19 % ko'rsatishdi.

Raqibni aldab o'tish 5 tasi a'lo 3 tasi yaxshi 8 tasi qoniqarli 31 % ko'rsatishdi.

Fishkalar orasidan topni olib o'tishda 3 tasi a'lo 4 tasi yaxshi 9 tasi qoniqarli 19 % ko'rsatkich ko'rsatishdi.

Nazorat guruh.Top bilan 10x3 m ga yugurishda 13 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 81 % ko'rsatishdi.

Ikkala oyoqda jangirovka o'ynash 14 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 87 % ko'rsatishdi.

Maydonda to'g'ri harakatlanish 13 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 1tasi qoniqarli 81 % ko'rsatishdi.

Raqibni aldab o'tish 10 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 4 tasi qoniqarli 62 % ko'rsatishdi.

Fishkalar orasidan to'p bilan o'tishda 12 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 2 tasi qoniqarli 75 % ko'rsatishdi.

Yosh futbolchilarni texnik va taktik tayyorgarligining samaradorligi quyidagi testlar orqali aniqlandi. Tatqiqotdan keyin

Testlar majmuaci,	Baholar		Baholar		Nazorat guruh=18	
	5.	4.	3.	5.	4.	3.
1.To'p bilan 10x3 metrga yugurish	14	1	1	13	2	1
2.Ikkala oyoqda to'pni jangilor o'ynash	15	1	0	14	1	1
3.Maydonda to'g'ri harakatlanish	14	1	1	12	2	1
4.Raqibni aldab o'tish	14	2	0	13	3	0
5.10 ta Fishka orasidan top bilan o'tish	15	1	0	12	3	1

Tatqiqot guruhi va Nazorat guruhlaridan test natijalari, tatqiqotdan keyin olingan holati bo'yicha quyidagicha baholandi va ularning foz ko'rsatkichlari ham aniqlandi.

Tatqiqot guruhi.To'p bilan 10x3 m yugurishda 14 tasi a'lo 1 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli baholandi 87 % ko'rsatishdi. Ikkala oyoqda topni jangilor oynash 15 tasi a'lo 1 yaxshi 94 % ko'rsatishdi.Maydonda to'g'ri harakatlanish 14 tasi a'lo 1 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 87 % ko'rsatishdi.Raqibni aldab o'tish 14 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 87 % ko'rsatishdi. 10 ta Fishkalar orasidan top bilan o'tish 15 tasi a'lo 1 tasi yaxshi 94 % ko'rsatishdi.

Nazorat huruhi. To'p bilan 10x3 m yugurishda 13 tasi a'lo 2 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 81 % ko'rsatishdi.Ikkala oyoqda topni jangilor oynash 14 tasi yaxshi 1 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 87 % ko'rsatishdi.Maydonda to'g'ri harakatlanish 12 tasi

yaxshi 2 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 75 % ko'rsatishdi. Raqibni aldab o'tish 13 tasi a'lo 3 tasi yaxshi 81 % ko'rsatishdi. 10 ta Fishkalar orasidan top bilan o'tish 12 tasi a'lo 3 tasi yaxshi 1 tasi qoniqarli 75 % ko'rsatishdi.

XULOSA: Taqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki yosh futbolchilarni tayyorlash chudayam mashaqqiyatli ishligini yanli yuqoridagi jadval orqali kuzatib bilib olishingiz mumkin taqiqot guruhi va nazorat guruhlar orasidagi to'fot malim foiz o'sganligiga amin bo'lasiz bunda taqiqot jaryoni 4 oy 2 haftani o'z ichiga oldi. Manashu mobaynida olib borilgan ishlar samaradorligiga yaxshi erishish uchun mashg'ulotga qo'yiladigan yuklamalar sonini va uning shiddatini, bajarilish vaqtini to'g'ri taksimlanishda muhum ahamiyat kasb etdi.

Yosh futbolchilar bilan olib borilgan taqiqotda to'pni og'irlik darajasi ham juda muhum ro'l o'ynashi ham aniqlandi, biz bilamizki yoshlar va kattalar o'ynaydigan to'plar birxil og'irlikda bo'ladi lekin bu nato'g'ri ekanligi yosh futbolchilar bilan olib borilgan taqiqotimda yoqqol misol bo'ldi.

Yosh futbolchilarni tayyorlashda 3 lik va 4 lik toplardan foydalanish juda yaxshi samara berishi va istalgan joyga yetkazib bera olishi isbotlandi.

Yanli biz murabbiylar yoshlarning imkoniyatidan kelib chiqqan holda mashg'ulotlarni o'tkazishimiz kerakligi, bir mashg'ulotni malaka hosil qilmagunicha osondan qiyinga qiyindan osonga o'tkazilishi bilan olib borilsa, morfologik yosh va biologik yosh jihatlarini ham inobatga olish juda muhim ekanligi yokkol misol bo'ldi olib borilgan taqiqotimizda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mirziyoev Sh.M. Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2018-yil 5-martdagi PF-5368-sonli Farmoniga muvofiq.
2. Ayrapetyans L.R., Godik M.A. Sportivnie Igrl. T., Izd. Ibn Sino, 1991.
3. Akramov R.A. "Yosh futbolchilarni tanlab olish va tayyorlash". - T., Izd. Meditsina, 1989.
4. Abidov Sh.U. "Yosh futbolchilarning o'quv-mashg'ulot jarayonini tashkil qilish va rejalashtirish". Uslubiy tavsiyanoma. Toshkent. 2011.